

عوامل مؤثر بر حضور دانشجویان دانشکده دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان در کلاس‌های درس

ملوک ترابی^{۱*}، پرویز امینی^۲، شهرزاد طاهری^۳، مرضیه کریمی افشار^۴، اعظم عباسلو^۵

۱. متخصص آسیب شناسی دهان فک و صورت، دانشیار، گروه پاتولوژی، مرکز تحقیقات بیماری‌های دهان و دندان، دانشکده دندان پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران
۲. متخصص پروتزهای دندانی، دانشیار، گروه پروتز، مرکز تحقیقات بیماری‌های دهان و دندان، دانشکده دندان پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران
۳. دستیار تخصصی رشته پروتزهای دندانی، گروه پروتز، دانشکده دندان پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران
۴. دستیار تخصصی رشته ارتدئسی، گروه ارتدئسی، دانشکده دندان پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران
۵. دندان پزشک، دانشکده دندان پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران

● پذیرش مقاله: ۹۳/۳/۱۷

آخرین اصلاح مقاله: ۹۳/۳/۱۱

● دریافت مقاله: ۹۲/۱۰/۲۷

زمینه و هدف: کلاس‌های درس محل مناسبی برای انتقال تجربیات استادان به دانشجویان و درک بهتر مطالب درسی می‌باشد. عدم حضور دانشجویان در کلاس‌های درس نظری یکی از مهم‌ترین مشکلات آموزشی رو به افزایش سال‌های اخیر دانشگاه‌های علوم پزشکی بوده است. این مطالعه به منظور تعیین عوامل مؤثر بر حضور در کلاس‌های درس نظری از دیدگاه دانشجویان دانشکده دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان در سال تحصیلی ۱۳۹۰-۹۱ انجام شد.

روش کار: مطالعه مقطعی - توصیفی حاضر بر روی ۱۵۰ دانشجوی دانشکده دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان انجام شد. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسش‌نامه‌ای متشکل از دو بخش بود. بخش اول اطلاعات دموگرافیک و بخش دوم پرسش‌نامه استاندارد عوامل مؤثر بر حضور دانشجویان در کلاس‌های درس نظری را در برمی‌گرفت. از پرسش‌نامه ۲۰ سؤالی که پیش‌تر روایی و پایایی آن اندازه‌گیری و بر اساس مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت (از تأثیر بسیار تا بی‌تأثیر و دامنه نمره از ۸۰-۱۰) تنظیم شده بود، استفاده گردید. نمره بهتر بیانگر مؤثرتر بودن عوامل پرسش شده در حضور دانشجویان در کلاس درس بود. پرسش‌نامه به صورت خودایفا توسط دانشجویان تکمیل گردید. داده‌ها توسط نرم‌افزار SPSS و آنالیز رگرسیون خطی در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: ۵۸/۷ درصد دانشجویان مؤنث، ۸۳/۳ درصد مجرد و ۶۱/۳ درصد بومی بودند. میانگین سنی دانشجویان $1/7 \pm 20/7$ سال بود. میانگین نمره پاسخگویی دانشجویان $9/59 \pm 58/24$ از ۸۰ به دست آمد. بین محل سکونت، سال تحصیلی دانشجویان و جنس دانشجویان با میانگین نمره پرسش‌نامه ارتباط آماری معنی‌داری مشاهده شد. از بین عوامل مؤثر بر حضور در کلاس‌های درس نظری، بیشترین نمره به ترتیب مربوط به روش تدریس مناسب، تسلط استادان به مبحث درسی و علاقه به درس بود. شرکت در کلاس به عنوان وظیفه و درگیر شدن فعال دانشجو از جمله عواملی بود که کمترین علت حضور در کلاس از نظر دانشجو بود.

نتیجه‌گیری: با عنایت به نتایج پژوهش حاضر، می‌توان گفت که حضور در کلاس‌های درس متأثر از عوامل مربوط به هر دو گروه مدرسین و دانشجویان می‌باشد، اما میزان و تداوم حضور مؤثر دانشجویان در کلاس درس به وسیله عواملی مانند روش تدریس مناسب، تسلط استادان به درس و علاقه به مباحث درسی تعیین می‌گردد.

کلید واژه‌ها: عوامل مؤثر، حضور، کلاس درس نظری، دانشجویان دندان پزشکی، کرمان

*نویسنده مسؤول: بخش پاتولوژی، دانشکده دندان پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، خیابان شفا، کرمان، ایران

مقدمه

دسترسی آنلاین و راه دور دانشجویان به آموزش در دانشگاه‌های باز و انجام خود ارزیابی به صورت آنلاین در دنیای تکنولوژی، حضور دانشجو در کلاس‌های درس را به تدریج کمرنگ کرده است (۱). شخصیت و نقش استاد و حضور و ویژگی‌های فردی دانشجویان در کلاس درس از جایگاه خاصی برخوردار است که می‌تواند دانشجویان را به سوی اهداف آموزشی سوق دهد و یا از دستیابی به آن‌ها محروم سازد (۲، ۳).

عدم حضور دانشجویان که می‌تواند از بدو ورود به دانشگاه شروع شود، باعث کاهش انگیزه تحصیلی آنان خواهد شد (۴). نقش انگیزش در یادگیری دانشجویان به قدری کلیدی است که می‌تواند از هوش اهمیت بیشتری داشته باشد. از آنجایی که انگیزش در تمام دانشجویان یکسان نمی‌باشد و حجم زیادی از نگرش و تجربیات استادان در کلاس درس منتقل می‌شود، بنابراین استاد می‌تواند انگیزش دانشجویان را با ایجاد حس کنجکاوی آنان هنگام سخنرانی و اشتیاق فراگیرندگان به موضوع درس افزایش دهد؛ چرا که در بیانات استاد محاسنی وجود دارد که در خواندن کتاب به دست نمی‌آید (۵، ۳، ۲).

Sleigh و Ritzer معتقد هستند دانشجویانی که در کلاس درس شرکت می‌کنند با شنیدن، مطالعه درس، پرسش و پاسخ و پیشنهادها و سایر دانشجویان اطلاعات خود را با دانشجویان دیگر رد و بدل می‌کنند که باعث تعامل فردی فراگیران و مدرسین خواهد شد (۶). نتایج مطالعه Gump در مورد عواملی که باعث شرکت دانشجویان در کلاس خواهد شد، نشان داد که اهمیت دادن استادان به حضور و غیاب و جذابیت مطالب درسی از مهم‌ترین عوامل انگیزشی شرکت آن‌ها در کلاس‌های درس می‌باشد (۵). Glair نشان داد، عدم کنترل محیط کلاس باعث افزایش غیبت دانشجویان خواهد شد (۷).

مطالعه‌ای نشان داد که فرد سخنران باید با بیان ضرورت و اهمیت و کاربرد درس در آینده برای دانشجویان، توجه آن‌ها را به درس جلب کند و در فراگیران انگیزه ایجاد نماید (۸). یکی

دیگر از عواملی که حضور دانشجویان را در کلاس درس افزایش می‌دهد، امکان یادداشت‌برداری در کلاس درس می‌باشد؛ چرا که ثابت شده است یادداشت‌برداری موجب توانایی پردازش اطلاعات دانشجویان می‌گردد (۹). عدم تناسب مطالب مطرح شده در درس با نیازهای آینده یک دندان‌پزشک به عنوان عامل مهم عدم حضور دانشجویان در کلاس درس ذکر شده است (۱۰).

دماری نشان داد که بر خلاف عقیده بعضی از اعضای هیأت علمی (که معتقد هستند دانشجو خود علاقه‌ای برای شرکت فعال و مؤثر ندارد) فراگیران به طور منطقی به شرکت در کلاس درس علاقمند هستند و نحوه تدریس عضو هیأت علمی است که میزان حضور دانشجو در کلاس و ادامه دوره را تعیین می‌کند (۴). Deane و Murphy نشان دادند که حضور مستمر دانشجویان سال چهارم پزشکی در بخش و انجام فعالیت‌های تعیین شده توسط استاد، به طور معنی‌داری باعث افزایش نمره پایانی آن‌ها شده بود (۱۱).

مادرشاهی و همکاران گزارش کردند، میانگین معدل ۶ ترم دانشجویان پرستاری بیرجند در دانشجویان فاقد غیبت در کلاس به طور معنی‌داری بیشتر از دانشجویان دارای غیبت بود (۱۲). Abdulghani و همکاران در بررسی عوامل مؤثر بر موفقیت بالای تحصیلی، حضور در سخنرانی‌ها را مهم‌ترین عامل ذکر کردند (۱۳). با توجه به پیچیدگی موضوع و عوامل مختلف تأثیرگذار در این زمینه و با در نظر گرفتن این که عدم حضور دانشجویان در کلاس‌های درس بر روی توانمندی آن‌ها تأثیر می‌گذارد و بدون مواجه شدن با اندیشه‌هایی که در کلاس درس رخ می‌دهد، دگرگونی در دانشجویان پدیدار نخواهد شد و دانشجویان دندان‌پزشکی نیز از این قاعده مستثنی نیستند، پژوهش حاضر با هدف بررسی عوامل مؤثر بر حضور دانشجویان در کلاس‌های دروس نظری از دیدگاه دانشجویان دندان‌پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی کرمان انجام شد.

روش کار

این مطالعه از نوع مقطعی- توصیفی- تحلیلی بود که بر روی دانشجویان دانشکده دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان در سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰ انجام شد. پژوهشگر در اواخر ترم تحصیلی و در پایان هر یک از کلاس‌های درس نظری و رودی‌های مختلف حاضر می‌شد و پس از توجه دانشجویان و کسب موافقت شفاهی پرسش‌نامه را توزیع می‌نمود و فرصت کافی برای پاسخگویی به دانشجویان می‌داد. دانشجویان جهت شرکت و یا عدم شرکت در مطالعه آزاد بودند.

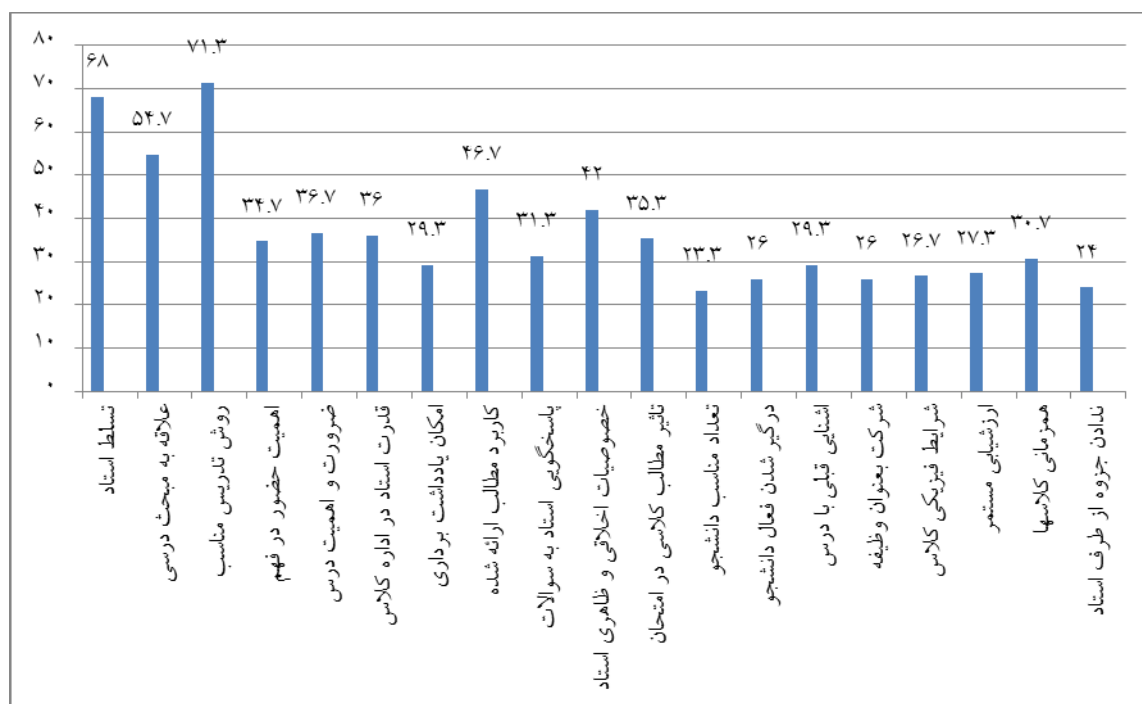
ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسش‌نامه‌ای مشتمل بر دو بخش بود: بخش اول حاوی ویژگی‌های فردی دانشجو (شامل سن، جنس، وضعیت تأهل، محل سکونت و سال تحصیلی) و بخش دوم شامل ۲۰ سؤال مربوط به عوامل مؤثر بر حضور دانشجویان در کلاس درس و در قالب سه حیطه استاد، دانشجو و محیط فیزیکی بود که بر اساس مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت (از تأثیر بسیار تا بی‌تأثیر) تنظیم شد. بدین ترتیب که نمره ۵ به پاسخ کاملاً مؤثر و نمره ۱ به پاسخ کاملاً بی‌اثر تعلق گرفت. بنابراین دامنه نمرات کسب شده در پرسش‌نامه بین ۸۰-۰ می‌باشد.

روایی و پایایی پرسش‌نامه پیش‌تر توسط دماری (۴) و فصیحی هرنیدی و همکاران (۱۴) با ضریب روایی بین ۰/۸۰ تا ۱/۰۰ برای هر یک از سؤالات و ضریب پایایی کلی ۰/۸۳ مورد تأیید قرار گرفته است. به دانشجویان اطمینان داده شد که از اطلاعات پرسش‌نامه فقط برای تجزیه و تحلیل آماری استفاده

می‌شود و تمامی مندرجات در آن محرمانه باقی می‌ماند و نیازی به ذکر نام نیست. داده‌ها توسط آنالیزهای آماری رگرسیون خطی و t در نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۱۸ (version 18, SPSS Inc., Chicago, IL) و در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

از مجموع ۲۰۰ دانشجوی دندان پزشکی، ۱۵۰ دانشجو با میانگین سنی $1/77 \pm 20/77$ سال در این پژوهش شرکت کردند (درصد پاسخگویی ۷۵ درصد). ۸۸ زن (۵۸/۷ درصد)، ۶۲ مرد (۴۱/۳ درصد)، ۲۵ دانشجوی متأهل (۱۶/۷ درصد) و ۱۲۵ دانشجوی مجرد (۸۳/۳ درصد) در مطالعه مشارکت داشتند. بیشترین درصد پاسخگویی مربوط به سال چهارم (۲۸/۷ درصد) بود. ۵۱/۳ درصد دانشجویان با والدین، ۴۶/۰ درصد در خوابگاه و ۲/۷ درصد در منزل استیجاری با دوستان زندگی می‌کردند. میانگین نمره پاسخگویی $9/59 \pm 58/24$ از ۸۰ به دست آمد. بیشترین میانگین نمره مربوط به دانشجویان سال سوم ($8/96 \pm 65/36$) بود. ۶۸/۰ درصد افراد تسلط استاد بر مطالب درسی را بر حضور در کلاس کاملاً مؤثر و ۷۱/۳ درصد روش تدریس مناسب را کاملاً مؤثر می‌دانستند. ۷۴/۶ درصد تأثیر مطالب تدریس شده در کلاس در پاسخگویی به سؤالات امتحان را مؤثر و کاملاً مؤثر ارزیابی کردند. شکل ۱ درصد پاسخگویی دانشجویان به سؤالات پرسش‌نامه را به گزینه «کاملاً مؤثر» نشان می‌دهد.

شکل ۱: توزیع فراوانی افراد (درصد) بر حسب پاسخگویی گزینه «کاملاً مؤثر» به سؤالات پرسش‌نامه

جدول ۱: ارتباط بین سال تحصیلی با میانگین نمره عوامل مؤثر بر حضور دانشجو در کلاس

سال تحصیلی	میانگین	انحراف معیار	مقدار P
اول	۵۶/۵۱	۸/۳۲	< ۰/۰۰۱
دوم	۵۸/۸۷	۹/۶۷	
سوم	۶۵/۳۶	۸/۹۶	
چهارم	۵۷/۸۱	۸/۴۰	
پنجم	۴۷/۰۰	۱۳/۶۱	
ششم	۵۵/۶۳	۶/۷۶	

بحث و نتیجه‌گیری

کلاس درس سرآغازی برای انتقال اندیشه‌ها است. در این مکان اطلاعات مبادله و گسترده می‌شوند، افکار به نمایش درآمده و مورد تجزیه و تحلیل و یا انتقاد قرار می‌گیرند. بدون مواجه شدن با اندیشه‌هایی که در کلاس درس بروز می‌کند، دگرگونی در دانشجویان پدیدار نخواهد شد (۴). روابط بین دانشجو و استاد و تعاملات بین آن‌ها نتایج بسیار مثبتی از قبیل کسب مهارت‌های شناختی و تغییرات مثبت رفتاری و نگرشی

میانگین نمره در دختران $8/58 \pm 60/53$ و در پسران $10/08 \pm 54/98$ ، در دانشجویان مجرد $9/26 \pm 58/08$ و در متأهلین $11/31 \pm 59/04$ حاصل شد. آزمون آماری t تفاوت آماری معنی‌داری را بین عوامل مؤثر بر حضور دانشجویان با جنس نشان داد ($P < 0/001$). بدین ترتیب که عوامل مؤثر ذکر شده در پرسش‌نامه در دانشجویان دختر برای حضور در کلاس مؤثرتر بود و با وضعیت تأهل اختلاف آماری معنی‌داری را نشان نداد ($P = 0/650$).

با استفاده از آزمون آماری رگرسیون خطی، بین محل سکونت با میانگین نمره حضور در کلاس تفاوت آماری معنی‌داری مشاهده شد ($P = 0/001$)؛ به گونه‌ای که زندگی با خانواده، زندگی در خوابگاه و زندگی با دوستان در منزل استیجاری به ترتیب دارای میانگین و انحراف معیار $8/67 \pm 58/44$ ، $9/63 \pm 59/04$ و $11/26 \pm 40/50$ بود. بین سال تحصیلی با میانگین نمره حضور در کلاس درس نیز تفاوت آماری معنی‌داری وجود داشت ($P < 0/001$) (جدول ۱).

(۳). بدیهی است که آموزش مؤثر تنها به استاد بستگی ندارد، بلکه فراگیران نیز در فرایند یاددهی- یادگیری وظایف و تکالیفی را به عهده دارند (۱۶).

سومین عامل مؤثر در حضور دانشجویان در کلاس درس، علاقه به مبحث درسی بود. ۸۹/۴ درصد از دانشجویان آن را کاملاً مؤثر یا مؤثر می‌دانستند. Hughes در نتایج پژوهش خود گزارش کرد که عدم علاقه به موضوع درس یکی از علل اصلی غیبت دانشجویان مورد مطالعه او بوده است (۲۰). در تحقیقی که فصیحی هرنندی و همکاران بر روی دانشجویان پرستاری و مامایی دانشکده رازی کرمان انجام دادند، به ترتیب تسلط استاد به موضوع مورد تدریس، علاقه دانشجو به مباحث درسی و روش تدریس مناسب بیشترین علت حضور دانشجویان بود (۱۴).

اعضای هیأت علمی موظف هستند فضایی را جهت یادگیری فراهم کنند که دانشجویان به حضور در کلاس علاقمند شوند و همچنین عوامل مشوق حضور دانشجو در کلاس را شناسایی نمایند و با استفاده از آن‌ها، جذابیت بیشتری در روش تدریستان ایجاد کنند (۲۱). Joshi و همکاران گزارش کردند که گذاشتن دوره‌های آموزشی برای استادان دانشکده‌های پزشکی جهت بهبود مهارت‌های آموزشی از نظر ۱۰۰ درصد شرکت کنندگان مفید بود و ۶۶ درصد آنان معتقد بودند که بعد از طی دوره آموزش تعامل بیشتری با دانشجویان داشتند (۲۲).

بر اساس نتایج مطالعه حاضر، ۷۸ درصد دانشجویان کاربرد مطالب ارایه شده در کلاس را به عنوان چهارمین عامل مؤثر حضور در کلاس دانسته‌اند. سلیمانی اصل و مهران‌نیا نیز در نتایج پژوهش خود بیان کردند که غیر مفید بودن مطالب (۷۷ درصد) از جمله عوامل مهم عدم حضور در کلاس درس بوده است (۱۶).

عامل مؤثر دیگر، خصوصیات اخلاقی و ظاهری استاد است که ۷۳/۳ درصد از دانشجویان آن را مؤثر و کاملاً مؤثر دانستند. خصوصیات اخلاقی و ظاهری استاد در دیگر تحقیقات انجام

را برای دانشجویان به همراه دارد. دانشجویانی که در کلاس حاضر می‌شوند و با استاد تعامل دارند، سعی می‌کنند رفتار و تصمیمات و اهداف آینده‌شان را از طریق همانندسازی با استاد و الگوبرداری از نقش‌های او ارتقا بخشند (۱۵).

نتایج پژوهش حاضر مؤید آن است که از دید ۹۲ درصد دانشجویان، روش تدریس مناسب تأثیر زیادی بر حضور در کلاس درس دارد. نتایج مطالعه مشابهی توسط سلیمانی اصل و مهران‌نیا نیز این نکته را تأیید کرد که مهم‌ترین عامل مؤثر بر عدم حضور دانشجویان، روش تدریس نامناسب (۸۴/۱ درصد) می‌باشد (۱۶). مهم‌ترین عامل عدم حضور دانشجویان پزشکی چهارم نیز تدریس نامناسب استاد ذکر شده است (۱۷). هنر معلم عبارت از ذوق و سلیقه و ابتکار عمل در پیاده کردن و انتقال مفاهیم درس به فراگیران (به کارگیری فنون مختلف تدریس) است (۱۸).

تسلط استادان به درس مورد تدریس را ۸۸/۷ درصد از دانشجویان کاملاً مؤثر و مؤثر می‌دانستند. در تحقیق مشابهی که توسط دماری بر روی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تهران انجام شد، از مجموع ۲۰ عامل مؤثر بر شرکت دانشجویان در کلاس‌های درس علوم پایه، «تسلط استاد بر مطالب درسی» به عنوان مهم‌ترین عامل شناخته شد (۴). ۷۸/۱ درصد دانشجویان در مطالعه فصیحی هرنندی و همکاران، تسلط استادان را عامل کاملاً مؤثر در حضور در کلاس دانستند (۱۴). حاجی آقاجانی نشان داد که تسلط استاد در درس مورد تدریس مهم‌ترین معیار یک استاد خوب از دیدگاه استادان و دانشجویان می‌باشد (۱۹). کرمی و همکاران نیز معتقد هستند که تسلط استاد بر مطالب درسی از عوامل مؤثر بر حضور مداوم دانشجو در کلاس درس است (۱۷).

آموزش مؤثر ضرورتی عقلانی، کاری دشوار و پیچیده و به لحاظ اجتماعی فعالیتی شاق محسوب می‌شود. به همین دلیل ضرورت دارد مدرسین با موضوعی که تدریس می‌کنند، آشنایی عمیق و حداقل بر مطالب مورد تدریس تسلط داشته باشند و تحقق چنین هدفی مستلزم مطالعه دایم و مستمر خواهد بود

شده تا این حد مهم نبوده است (۱۹). علت این امر احتمال دارد به دلیل رابطه نزدیکی که بین دانشجویان دندان‌پزشکی و استادان در هنگام آموزش وجود دارد، باشد.

در مطالعه حاضر ۷۰/۶ درصد دانشجویان استفاده از وسایل سمعی-بصری و ابزارهای کمک آموزشی و ۷۱/۴ درصد ضرورت و اهمیت درس را مؤثر و کاملاً مؤثر ذکر کردند. دانشکده‌ها به عنوان محیط یادگیری باید امکانات لازم جهت تغییرات مثبت و سازنده را در نگرش حرفه‌ای دانشجویان فراهم آورند تا با تشویق و ایجاد رغبت بیشتر، یادگیری پایدار و مستمر میسر گردد. بیشترین میانگین نمره را دانشجویان سال سوم کسب کردند و این اختلاف معنی‌دار بود ($P < 0/001$). شاید علت این امر ورود دانشجویان سال سوم به دوره پرکلینیک و شروع درس‌های اختصاصی رشته دندان‌پزشکی باشد که انگیزه بیشتری را برای حضور در کلاس درس ایجاد می‌کند.

بین سال‌های تحصیلی با میانگین نمره حضور در کلاس ارتباط آماری معنی‌داری مشاهده شد ($P = 0/001$). دانشجویان سال پنجم کمترین نمره را داشتند که شاید علت این امر، افزایش درصد کارهای عملی دانشجویان نسبت به کلاس‌های تئوری باشد. عدم امکان انتخاب استاد نیز از طرف بعضی دانشجویان به عنوان عامل مؤثری در عدم حضور در کلاس ذکر شد که شاید باز هم بتوان همان عوامل فوق را در این خصوص هم مؤثر دانست. بین محل سکونت با حضور در کلاس ارتباط آماری معنی‌داری مشاهده شد. دانشجویان ساکن خوابگاه میانگین نمره حضور در کلاس بیشتری داشتند، شاید علت آن تأثیرپذیری از هم‌اتاقی و یا فضای موجود در خوابگاه باشد. ضمن این که خوابگاه دانشجویان دختر دانشکده دندان‌پزشکی کرمان در نزدیکی محوطه دانشکده می‌باشد.

Jortof پایین بودن سطح علمی کلاس‌ها، رفت و آمد بین دانشگاه و محل سکونت و عدم آرایه مطالب جدید را از عوامل مؤثر در غیبت از کلاس ذکر کرد (۲۳). ۶۰/۷ درصد افراد شرایط فیزیکی کلاس را از عوامل مؤثر و کاملاً مؤثر شرکت

در کلاس بیان کردند که با تحقیق فصیحی هرندی و همکاران (۱۴) مغایرت دارد. ۵۸ درصد دانشجویان تعداد مناسب دانشجوی در کلاس را از عوامل کاملاً مؤثر و مؤثر حضور در کلاس گزارش کردند. پژوهشی نشان داد که خواب آلودگی، کلاس‌های شلوغ، پایین بودن کیفیت و اثربخش نبودن تدریس، مشکلات شخصی، اضطراب و تعهدات اجتماعی به افزایش غیبت دانشجویان در کلاس منتهی می‌شود (۱۲).

نبوی و صفوی نشان دادند که ۴۳ درصد دانشجویان رشته پزشکی دانشگاه آزاد، نامطلوب بودن فضای فیزیکی کلاس مانند رنگ، نور و حرارت کلاس را در خستگی و کلافگی خود در کلاس مؤثر می‌دانستند (۱۵) که کمتر از پژوهش حاضر است. به نظر می‌رسد کلاس‌های دانشکده همراه با افزایش تعداد دانشجو گسترش نیافته است و این مقوله نقش مهمی در حضور دانشجو در کلاس دارد.

دو عاملی که کمترین تأثیر را در حضور در کلاس‌های درس نظری داشت، شرکت در کلاس به عنوان وظیفه و درگیر شدن فعال دانشجو در کلاس بود. ۲۶ درصد افراد شرکت در کلاس به عنوان وظیفه را به عنوان عامل کاملاً مؤثر ذکر کردند. با توجه به ماهیت رشته دندان‌پزشکی که دانشجویان از آموخته‌هایشان استفاده بالینی می‌برند، باید تمهیداتی جهت شرکت فعال و پویای دانشجویان در کلاس فراهم نمود. شاید ساعت نامناسب کلاس‌های تئوری در دانشکده دندان‌پزشکی دلیلی باشد که دانشجویان به علت خستگی بعد از کار کلینیک علاقه به شرکت فعال در کلاس درس را ندارند.

در پژوهش حاضر میانگین نمره دانشجویان دختر به طور معنی‌داری بیشتر از دانشجویان پسر بود. نتایج این تحقیق با پژوهش فصیحی هرندی و همکاران (۱۴) مطابقت دارد. آزموده و همکاران نیز در بررسی عوامل مؤثر بر حضور در کلاس‌های درس دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سبزوار بین دانشجویان پسر و دختر تفاوت مشاهده کردند (۲۴).

با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر و مقایسه آن‌ها با پژوهش‌های دیگر پیشنهاد می‌گردد که برنامه‌ریزان و استادان

محیط‌های آموزشی حاضر شده و به طبع آن در محیط‌های کاری آینده نیز با انگیزه و اطلاعات بیشتر حاضر شوند.

عواملی را که در حضور دانشجویان مؤثر بوده است، مدنظر قرار دهند تا بدین وسیله دانشجویان با رغبت و علاقه بیشتر در

References:

1. Dable RA, Pawar BR, Gade JR, Anandan PM, Girish S, Nazirkar GS, Karani JT. Student apathy for classroom learning and need of repositioning in present andragogy in Indian dental schools. *BMC Med Educ* 2012; 12(1):118-26.
2. Nikbakht Nasrabadi A, Parsa Yekta Z. Critical appraisal of teachers assessment in Tehran medical sciences university. *Medical school Journal of Tehran medical sciences university* 2001; special issue:72-73. [in Persian]
3. Shabani H. *Traninig and Education Skills*. Tehran: SAMT; 2002: 143-242. [In Persian].
4. Damari B. A study of identifying the most important factors affecting the attendance medical students of Tehran university of Medical Sciences in the basic sciences courses in the regular faculty classes. *Teb va Tazkieh* 2001; 41(36): 40. [in Persian]
5. Gump SE. Keep students coming by keeping them interested: motivators for class attendance. *College Student* 2004; 38(1): 157.
6. Sleight MJ, Ritzer DR. Encouraging student attendance. *APS Observer* 2001; 14(9):19-20.
7. Glair KLS. A case against compulsory class attendance policies in higher education. *Innovative Higher Education* 1999; 23(3): 171-80.
8. Alvani M. *Speech Fear, How you can fight on speech fear*. (Translation). Sherberg M. 1nd ed. Tehran: Nay published; 1994.
9. Bakoe F, Khairkhah F, Salmian H, Omidvar SH. Effective factors on educational status of midwifery students in Babol University of medical sciences. *Strides Dev Med Educ* 2010; 7 (1):44-50. [In Persian]
10. Malek Afzali H, Shadpour K. Study skills needed and job problems in medical doctors working in health centers. Presented at the National Seminar on Medical Education; 1994 Mar10-15; Tehran: Iran. 1994: 8. [In Persian]
11. Deane RP, Murphy DJ. Student attendance and academic performance in undergraduate obstetrics/gynecology clinical rotations. *JAMA* 2013; 310(21):2282-8.
12. Madarshahi F, Hassanabadi M, Khazae S. Comparison of attitude toward attendance in class sessions and grades of courses for students with and without absence. *Iran J Med Educ* 2014;13(10):840-50. [In Persian]
13. Abdulghani HM, Al-Drees A A, Khalil MS, Ahmad F, Ponnampereuma GG, Amin Z. What factors determine academic achievement in high achieving undergraduate medical students? A qualitative study. *Med Teach* 2014; 36(1): 43-8.
14. Fasihi Harandi T, Azizzadeh Froozi M, Mohammadalizadeh S, Ghazanfari Moghadam Z. Effective factors on theoretical class attendance according to nursing and midwifery students 'point of view Kerman Razi school of nursing and midwifery. *Strides Dev Med Educ* 2007;4 (2):100-7. [In Persian]
15. Nabavi SJ, Safavi M. Causes of absenteeism and lack of attention to the instruction among medical students of Islamic Azad University Tehran Medical Branch. *Med Sci J Islamic Azad Univ* 2011; 21(3): 227-32. [In Persian]
16. Solamani Asl H, Mehrannia K. Assessment of Tehran medical university opinion on the classes attendance and Causes of absenteeism. *Iran J Med Educ* 2001; Special issue :73.[In Persian]
17. Karami MY, Amanat A, Rasekh Jahromi A, Sotoodeh Jahromi A. The evaluation of effective factors on attendance in theoretical classrooms, from the viewpoints of medical students of Jahrom's University of Medical Sciences. *Jahrom Med J* 2013; 11(1):7-14.[In Persian]
18. Rahal zadeh R. *Teaching ways, study in educational plan*. Tehran: Terme; 1997:49. [In Persian]
19. Haji Aghajani S. A study of comparing the instructors and students prospect concerning a good instructor. *Teb va Tazkieh* 2001; 41:47-51. [In Persian]
20. Hughes SJ. Student attendance during college-based lecture: a pilot study. *Nurs Stand* 2005; 19(47): 41-9.

21. Stoner SC, Fincham JE. Faculty role in classroom engagement and attendance. Am J Pharm Educ 2012; 76 (5): 75.
22. Joshi S, Pradhan A, Dixit H. Faculty opinion survey following attendance to teacher training workshop in Kathmandu Medical College. Kathmandu Univ Med J (KUMJ). 2004; 2(3):244-51.
23. Jortof NF. Students' motivations for class attendance. Am J Pharm Educ 2005; 69: 15.
24. Azmoudeh E, Dolati M, Farzadmanesh E, Khosro Abadi AA, Rakhshani MH. Survey of Student Views about Factors Affecting Students' Attendance in Classrooms in Sabzevar University of Medical Sciences, Iran. Strides Dev Med Educ 2013; 10 (2):142-9. [In Persian]

Effective Factors on Theoretical Classes Attendance of Dentistry Students of Kerman University of Medical Sciences, Iran

Molook Torabi^{1*}, Parviz Amini², Shahrzad Taheri³, Marzieh Karimi-Afshar⁴, Azam Abbasloo⁵

1. Specialist in Oral Pathology, oral and maxillofacial, Associate Professor, Department of Pathology, Oral and Dental Diseases Research Center, School of Dentistry, Kerman University of Medical Sciences, Kerman, Iran

2. Prosthodontics, Associate Professor in Prosthodontics, Department of Prosthodontics, Oral and Dental Diseases Research Center, School of Dentistry, Kerman University of Medical Sciences, Kerman, Iran

3. Resident in Prosthodontics, Department of Prosthodontics, School of Dentistry, Kerman University of Medical Sciences, Kerman, Iran

4. Resident in Orthodontics, Department of Orthodontics, School of Dentistry, Kerman University of Medical Sciences, Kerman, Iran

5. Dentist, School of Dentistry, Kerman University of Medical Sciences, Kerman, Iran

• Received: 17 Jan, 2013

• Received Corrected Version: 1 Jun, 2014

• Accepted: 7 Jun, 2014

Background & Objective: Classrooms are suitable environment for transferring teachers' experiences to students and gaining a better understanding of educational contents. The students' absence from theoretical classes has been one of the increasing and most important educational problems in medical universities in recent years. This study was performed to determine factors effective on theoretical class attendance according to the point of view of dentistry students of Kerman University of Medical Sciences, Iran, in 2012.

Methods: This cross-sectional study was conducted on 150 students of the School of Dentistry, Kerman University of Medical Sciences, in 2012. Data collection tool was a questionnaire consisting of 2 parts: demographic characteristics and effective factors on theoretical class attendance questionnaire. The questionnaire consisted of 20 questions scored based on a 5-point Likert scale, from very effective to ineffective, and scores ranging from 0 to 80. Higher scores indicated more effective factors. Data were analyzed by SPSS software through linear regression analysis. Values of $P < 0.05$ were considered significant.

Results: Of the 150 participants, 58.7% were female, 83.3% were single, and 61.3% were native students. The mean age of the participants was 20.7 ± 1.7 years. The mean score of the students was 58.24 ± 9.59 . A significant statistical relationship was observed between area of residence, year of education, and sex of students and mean score of questionnaire. Among factors effective on theoretical class attendance, the highest score belonged to appropriate teaching method, teachers' scientific proficiency, students' interest in the related topic. However, taking part in the class as a duty and active involvement of students had the lowest scores.

Conclusion: The findings of the present study showed that attendance in classes is affected by factors related to both teachers and students. However, appropriate teaching method, teachers' scientific proficiency, and students' interest in the related topic are the main factors which determine students' attendance in the classes.

Key Words: Effective factors, Attendance, Theoretical lessons, Dentistry students, Kerman (Iran)

*Correspondence: Department of Pathology, School of Dentistry, Kerman University of Medical Sciences, Shafa Street, Kerman, Iran

• Tel: (+98) 341 211 9021

• Fax: (+98) 341 211 9021

• Email: drtorabiparizi@yahoo.com